

Rättspsykiatri – mellan straff och vård

För närvarande vårdas 1400 personer enligt LRV, Lagen om rättspsykiatrisk vård. Varje år tillkommer cirka 375.

Text: Kari Molin | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 3 2009](#)

Återfall i brott har varit vanliga både under och efter vårdtiden, främst kopplat till missbruksproblem.

Ulrica Hörberg beräknade i sin avhandling *Att vårdas eller fostras* att 18 minuter per dag ägnades åt behandling inom rättspsykiatrin. Patienterna upplevde otrygghet, opålitlighet och ovisshet och kände sig ofta förödmjukade av personalen.

Förutom på särskilda institutioner vårdas rättspsykiatrins patienter tillsammans med andra patienter vid allmänpsykiatriska institutioner. Detta har kritiserats. Ytterö är en allmänpsykiatrisk vårdinrättning. Sedan 2003 har vården av rättspsykiatrins patienter där hållits skild från övrig vård. Men 2011 läggs LRV-vården vid Ytterö ändå ner.

En ny rättspsykiatrisk byggnad beräknas stå klar vid Karolinska/Huddinge år 2011. Den kostar 500 miljoner kronor och får på sikt 160 slutenvårdsplatser. Den ska möta nya, skärpta säkerhetskrav. Den rättspsykiatriska vården i Stockholms län koncentreras till en sydlig del-Karolinska/Huddinge- och en nordlig på Löwenströmska sjukhuset.

Sommaren 2008 tillsatte regeringen Psykiatrilagsutredningen som ska se över hela den psykiatriska tvångsvården. Avsikten är att i huvudsak genomföra den reform som föreslogs av den så kallade Psykansvarskommittén från 2002.

Det innebär att rättspsykiatrisk vård avskaffas som påföljd.

Straffets längd ska inte som nu avgöras av vårdbehovet utan av brottets art. Sannolikt kommer en stor del av de psykiskt störda lagöverträdarna att dömas till fängelse. De ska få den vård de behöver under strafftiden inom kriminalvården.

Den som på grund av allvarlig psykisk störning, tillfällig sinnesförvirring, svår utvecklingsstörning eller allvarligt demenstillstånd inte kan anses vara tillräknelig ska slippa straff. Det beräknas gälla 30–50 personer årligen. Samtidigt ska lagen ändras för att underlätta beslut om psykiatrisk tvångsvård.

Psykansvarskommittén föreslog särskilda samhällsskyddsåtgärder. Den nya utredningen ska ta ställning till om samhällsskyddsåtgärder kan utgöras av psykiatrisk tvångsvård. Det gäller både för de icke tillräkneliga och för de som dömts för sina brott, men där intresset av samhällsskydd inte anses vara tillräckligt tillgodosett genom straffet.

Dessutom ska det utredas om kriterier för intagning i psykiatrisk tvångsvård "kan beakta personens risk för återfall i allvarlig brottslighet".

Staten ska ta över kostnaderna för vården av psykiskt störda lagöverträdare.

Psykiatrilagsutredningen ska komma med sitt förslag senast 1 juni 2010.

molinkari[at]gmail.com

Kari Molin

Läs mera:

[Ytterö rättspsykiatri ska bort](#), artikel i SocialPolitik nr 3 2009

[En slant på banken – i stället för en haschbit i fickan](#), artikel i SocialPolitik nr 3 2009

Att vårdas eller fostras, Ulrica Hörberg, Växjö 2008

Psykansvarskommittén, SOU 2002:3